

AUGUST 2023

BESKYTTELSEN MOD DISKRIMINATION I FORSVARET BØR STYRKES

FN's Handicapkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention forbyder diskrimination på grund af handicap alle steder i samfundet. Det betyder, at Forsvaret skal foretage konkrete og individuelle vurderinger af alle ansøgere og ikke må diskriminere på grund af eksempelvis diagnoser. Den danske lov om forbud mod forskelsbehandling indeholder en tyve år gammel undtagelse for de væbnede styrker. Instituttet anbefaler, at denne bestemmelse ophæves.

Når Forsvaret erklærer en kandidat egnet eller uegnet til værnepligt, sker det blandt andet på grundlag af en 120 sider lang liste med diagnosekoder fra WHO's internationale sygdomsklassifikation fra 1994. Kandidaterne kan blive erklæret uegnede på grund af ADHD, diabetes med mere. Dette kan være diskrimination.

Som reglerne er nu, er de væbnede styrker, heriblandt værnepligtige, imidlertid ringere beskyttet mod diskrimination på grund af handicap og alder som følge af en særlig undtagelse i forskelsbehandlingsloven.

Det er på tide at ophæve denne undtagelse og sikre hele Forsvarets personale den samme beskyttelse mod diskrimination som alle andre.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse har vurderet, at forskelsbehandlingsloven allerede bliver fulgt i forbindelse med session. Så længe undtagelsen gælder, er kandidaterne imidlertid afskåret fra at få deres sag prøvet hos Ligebehandlingsnævnet.

UNDTAGELSEN FRA FORBUDET MOD FORSKELSBEHANDLING PÅ GRUND AF HANDICAP OG ALDER

Forskelsbehandlingslovens § 1 a giver forsvarsministeren mulighed for at undtage de væbnede styrker i aktiv tjeneste fra lovens forbud mod forskelsbehandling på grund af alder og handicap.

Undtagelsen blev indført i 2004 og er dermed omkring tyve år gammel.

Undtagne personalegrupper

De personalegrupper, som er undtaget efter forskelsbehandlingslovens § 1 a, er:

- Militært personel, der indordnes i rækkefølgen af militære grader, og som er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar
- Søværnets mekanikerpersonel
- Personel i redningsberedskabets freds- og krigsmæssige beredskab og i dets internationale katastrofe-, bistands- og nødhjælpsarbejde

MANGELFULD BESKYTTELSE MOD FORSKELSBEHANDLING

Samfundets syn på mennesker med handicap har udviklet sig meget i den tid, der er gået siden da. I 2009 tiltrådte Danmark FN's Handicapkonvention, som ikke indeholder nogen undtagelser for de væbnede styrker.

I de seneste år har der også været stigende fokus på aldersdiskrimination, og det er for nylig blevet gjort ulovligt for arbejdsgivere at spørge til jobsøgers alder.

Diskriminationsforbuddet gælder ikke kun i kraft af forskelsbehandlingsloven, men også efter den almindelige forvaltningsret og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det betyder, at de væbnede styrker allerede i dag er omfattet af diskriminationsforbuddet på grund af handicap og alder, som følger af forvaltnings- og menneskeretten, selvom de er undtaget fra forskelsbehandlingsloven.

I relation til session betyder det navnlig, at Forsvaret skal foretage en konkret og individuel vurdering af den enkelte kandidats egnethed. Det betyder ikke, at Forsvaret er forpligtet til at indkalde enhver til værnepligt, selv hvis de er uegnede eller ukvalificerede.

Undtagelsen fra forskelsbehandlingsloven har dog flere uheldige konsekvenser for værnet mod diskrimination. For det første skaber det en uklar og svært forståelig retstilstand. Det

Danmark er det eneste land i Norden uden et forbud mod diskrimination på grund af handicap i de væbnede styrker
Hverken Norge, Sverige eller Finland undtager deres væbnede styrker fra forbuddet mod forskelsbehandling på grund af handicap.

Sverige har – som det eneste nordiske land ud over Danmark – undtaget deres væbnede styrker fra forbuddet mod forskelsbehandling på grund af alder.

Island har ikke en stående hær.

gør det vanskeligere for den enkelte at orientere sig om og forstå sine rettigheder.

For det andet betyder det, at personer i de væbnede styrker, der oplever diskrimination, ikke kan klage til Ligebehandlingsnævnet, da klageadgangen er i forskelsbehandlingsloven. De mister dermed en væsentlig retsgaranti.

ANBEFALING

Institut for Menneskerettigheder anbefaler:

- At regeringen tager initiativ til at ophæve forskelsbehandlingslovens § 1 a, så lovens forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap og alder kommer til at gælde de væbnede styrker.